

مدرسه شاد

حسین رشیدپور

www.ketab.ir

سرشناسه	: رشیدپور، حسین، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	: مدرسه شاد/ مولف حسین رشیدپور.
مشخصات نشر	: تهران: میعاد اندیشه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۲ ص.
شابک	: 978-622-231-022-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۱ - ۱۰۲.
موضوع	: مدرسه‌ها -- مدیریت و سازماندهی
موضوع	: School management and organization
موضوع	: مدرسه‌ها -- برنامه‌های بهبود آموزش
موضوع	: School improvement programs
موضوع	: شادی
موضوع	: Cheerfulness
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۸ م۴/ر۵/ LB۲۸۰۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۶۰۴۳۴

miaadpub.ir

عنوان کتاب: مدرسه شاد

مولف : حسین رشیدپور

ناشر: میعاد اندیشه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۲۳۱ - ۰۲۲ - ۶

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مولف محفوظ است.

تکثیر و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله باز نویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی و ذخیره در سیستم های بازیابی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از مولف به هر شکلی ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

فهرست

۸.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول
۱۳.....	مفهوم شادی، مفهوم مدرسه
۱۵.....	شادی در نگاه قرآن
۱۶.....	نشاط و شادی در سیره معصومان (علیه السلام)
۱۶.....	تعریف شادی از دیدگاه روانشناختی
۱۶.....	ویژگی های افراد با نشاط
۱۷.....	توصیه های موثر بر افزایش نشاط از دید روانشناسان
۲۰.....	شاداب سازی درونی و معنوی در مدارس
۲۰.....	شاداب سازی محیط مدارس
۲۱.....	تعریف مدرسه
۲۲.....	خلاصه فصل
۲۴.....	پرسش های فصل
۲۵.....	فصل دوم
۲۵.....	اقدامات قبل از ورود به مدرسه
۲۶.....	هدف از مدرسه رفتن کودکان چیست؟
۲۷.....	ترس یا اضطراب
۲۷.....	ترس از مدرسه

۲۸	علل ترس از مدرسه
۲۸	تعریف کمروبی
۲۸	نقش معلمان
۳۰	همسالان
۳۰	نقش والدین در ترس از مدرسه
۳۲	تنظیم ساعت خواب
۳۲	با خرید لوازم مدرسه ذهن او را آماده کنید
۳۲	همه چیز را خوب تشریح کنید
۳۳	خلاصه ی فصل
۳۴	سوالات فصل اول
۳۵	فصل سوم
۳۵	فضای فیزیکی مدرسه
۳۵	شاداب سازی ظاهری در مدارس
۳۹	تاثیر فضای فیزیکی بر دانش آموزان
۳۹	تاثیر فضای فیزیکی بر معلم
۴۰	ظرفیت و تراکم
۴۰	مکان کلاس درس
۴۰	شکل، فرم و ابعاد کلاس درس
۴۴	خلاصه فصل
۴۶	پرسش های فصل
۴۷	فصل چهارم
۴۷	معلم و کلاس شاداب
۴۸	عوامل موثر بر شادی و نشاط دانش آموزان در کلاس درس، حالات ظاهری معلم

- ۴۸.....معلم
- ۴۹.....شوخ طبی و خوش رویی معلم
- ۴۹.....گفتار های غیر کلاسی
- ۴۹.....مثبت نگری
- ۴۹.....نقش معلم در جذابیت کلاس از چند جنبه
- ۵۱.....صدای معلم
- ۵۲.....اگر معلم شاداب و با نشاط باشد
- ۵۲.....اما اگر معلم بی نشاط باشد
- ۵۳.....معلم خوش گمان
- ۵۵.....اگر معلم بر کلاس مدیریت نکند
- ۵۵.....خلاصه فصل
- ۵۶.....پرسش های فصل
- ۵۹.....فصل پنجم
- ۵۹.....روش تدریس مناسب و شاداب در کلاس درس
- ۶۰.....روش های نوین تدریس
- ۶۰.....روش تدریس معلم
- ۶۱.....الگوی تدریس چیست؟
- ۶۲.....تعریف روشهای تدریس
- ۶۳.....الگوی عمومی تدریس (general teaching model)
- ۶۳.....مفهوم تدریس
- ۶۴.....رویکرد جدید در تدریس
- ۶۵.....راهنمایی برای ارضای نیازهای یادگیری فراگیران
- ۶۵.....پرورش یادگیری در دانش آموزان

- ۶۵..... یک هدف دارای شرایط زیر است.
- ۶۶..... نشانگرهای فضای مثبت در کلاس
- ۶۶..... نشانگرهای فضای منفی در کلاس
- ۶۶..... معلم یک سازماندهنده در عرصه ی تعلیم
- ۶۷..... خصوصیات یک سازماندهنده خوب
- ۶۷..... ویژگیهای یک روش تدریس خوب
- ۶۸..... تاکید بر استفاده از روشهای فعال و نوین آموزشی
- ۶۹..... مراحل تدریس به روش حل مساله
- ۶۹..... مراحل تدریس روش بحث گروهی
- ۷۰..... مراحل تدریس روش پرسش و پاسخ
- ۷۰..... مراحل تدریس روش بارش مغزی
- ۷۱..... مراحل تدریس به روش تقسیم موضوع
- ۷۱..... مراحل تدریس در روش طرح کارای تیم
- ۷۲..... خلاصه فصل
- ۷۳..... سوالات فصل
- ۷۵..... **فصل ششم**
- ۷۵..... فعالیت های فوق برنامه شاد در مدارس
- ۷۵..... کلاس های فوق برنامه درسی
- ۷۵..... تعریف کلاس های فوق برنامه و مکمل
- ۷۶..... مزایای استفاده از فعالیت های فوق برنامه
- ۷۶..... اهداف برنامه های مکمل و تکالیف خلاقانه
- ۷۶..... اهمیت فعالیت فوق برنامه و مکمل
- ۷۷..... فعالیت های فوق برنامه فرهنگی

۷۷	گردش های علمی و آموزشی
۷۸	نشریه دیواری
۸۰	کانونهای فرهنگی تربیتی
۸۱	راهکار هایی برای فعالیت و همکاری بیشتر دانش آموزان
۸۳	فصل هفتم
۸۳	معاونت و مدیریت شاد و موفق در مدارس
۸۴	ویژگی های ناظم خوب
۸۵	دیدگاه دانش آموزان
۸۷	شیوه های رفتاری در بی انضباطی دانش آموزان
۸۸	مدیریت موفق در مدارس
۹۳	نش عامل ارزش آفرین و اثر گذار بر موفقیت مدیران
۹۳	خلاصه فصل
۹۴	پرسش های فصل
۹۷	فصل هشتم
۹۷	ارزشیابی در مدارس
۹۸	انواع ارزشیابی با توجه به زمان و هدف استفاده از آن ها
۹۹	شیوه های نوین ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش و پرورش
	راهکارهای عملی برای اعتبار بخشی به شیوه های نوین ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش و پرورش
۱۰۱	
۱۰۲	خلاصه فصل
۱۰۲	پرسش های فصل
۱۰۳	منابع

مقدمه

بسیاری از ما شاهد این بوده ایم که هنگامی که زنگ رفتن به خانه در مدارس به گوش میرسد دانش-آموزانی با جیغ و فریاد هایی ناشی از خوشحالی شان آنجا را ترک می کنند و یا روزشماری میکنند تا اینکه مدارس تعطیل شود. در دوره کارورزی بارها شاهد بودم که چشم دانش آموزان به ساعت بود تا کلاس پایان یابد و برخی که کوچکتر بودند میپرسیدند چند ساعت (زنگ) به پایان مدرسه باقی مانده است؟ این نشان میدهد آنها مدرسه را دوست ندارند و از آن لذت نمیبرند. پس باید در شیوه اداره مدارس و فضای آن تجدید نظر کرد.

در آموزش و پرورش مدرن افزون بر مهارت های خواندن، حساب کردن و نوشتن نیازهای جدیدی در قالب کسب مهارت زیستن و حل مسئله و چگونگی رویارویی با چالش های هزاره سوم مطرح شده است پژوهش ها حاکی از آن است که فرایند تعلیم و تربیت فعال متخصص وجود شور و طرب، نیاز و جوشش، تلاش و پشتکار و نشاط در همه ی ابعاد آن است چرا که هر گونه ارتباط و تعلیمی که بدون روح تحرک، پویایی و شادی و نشاط باشد به شکست منتهی می گردد. شادی یکی از نیازهای اساسی انسان و لازمه زندگی اوست.

اهمیت و نقش آموزش و پرورش در بهسازی و توسعه زندگی فردی و اجتماعی موجب شده است که جامعه و اولیای دانش آموزان انتظار داشته باشند که مدرسه محیطی رشددهنده، شاداب، جذاب، پویا و زمینه ساز پرورش استعداد های بالقوه فرزندان آنان باشد.

در گذشته به نظر می رسید که وظیفه آموزش و پرورش، تولید عدهای فارغ التحصیل است که فقط بتوانند امرار معاش کنند، اما چنین می نماید که در قرن جدید نظام های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته اند و سرلوحه تعلیم و تربیت در یک جمله خلاصه شده است: «شوق زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما در گرو شادی پایدار است.

یکی از اهداف تعلیم و تربیت فراهم کردن شرایط مساعد برای شکوفایی استعدادهایی است که بخش عمده آن در مدرسه پیگیری میشود

در شرایطی که بیشتر خانه‌های شهری تبدیل به آپارتمان‌های کوچک و به دور از فضاهای بازی شده است، حداقل کاری که می‌توان برای تامین بهداشت جسمی و روحی کودکان و نوجوانان داشته باشیم، ایجاد فضای شادی‌بخش در مدرسه است، شوق زندگی کردن را به دانش آموزان سرلوحهٔ تعلیم و تربیت قرن جدید این است، پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما در گرو شادی پایدار است.

شادی باید در مدارس ایجاد و مدیریت شود. مدرسه شاد میتواند شوق زندگی را به دانش آموزان هدیه دهد. نشاط و شادابی یکی از خلیات اساسی در زندگی فرد است و نقش مهمی در چارچوب حیات روانی و اجتماعی او بازی میکند.

فوردیکسون (۱۹۹۸) اظهار داشته است که شادمانی و سرور قسمتی از شادکامی است که منجر به بازی و سرگرمی شده و امکان توسعه مهارت های جسمی اجتماعی و ذهنی را فراهم می سازد و علاقه منجر به اکتشاف و افزایش معلومات می گردد. مدرسه شاد می تواند شوق زندگی را به دانش آموزان هدیه دهد.

تحقق اهداف متعالی آموزش و پرورش و لزوم توجه به روحیات و ویژگی های نسل دانش آموز ايجاب می کند که اداره امور مدارس مبتنی بر افزایش قدرت تصمیم گیری استقلال نسبی انعطاف پذیری و روش های غیر متمرکز و مشارکت جویانه باشد تا بتواند فضای عمومی مدرسه را پویا پرنشاط و فعال نموده و توانمندی ها و خلاقیت های مدیران معلمان و دانش آموزان را به خوبی شکوفا و متجلی سازد.

وینهوون (۱۹۹۳) معتقد است شادی فعالیت فرد را برمیانگیزد، بر آگاهی او میافزاید در زمینه عوامل شادابسازی مدارس، به نقش عوامل اجتماعی فرهنگی اشاره دارد و معتقد است: تقویت عوامل اجتماعی فرهنگی در مدارس از قبیل برگزاری کلاسهای موزیک، برگزاری جشنها همراه با شادی و سرور و آموزش والدین برای شاداب- سازی محیط منزل میتواند در شادابسازی مدارس و فراهم کردن محیطی سالم به منظور یادگیری هرچه بهتر دانش آموزان مؤثر باشد.

علم به مطالب بیان شده باعث تقویت مسئولین آموزش و پرورش از جنبه تئوریکی می شود؛ اما مسأله این است که این مبانی تئوریکی کمتر عملی می شود. شاهد این مدعا دانش آموزان است که در مدرسه با نگاههای مکرر به ساعت منتظر پایان ساعت مدرسه و رهایی از آن هستند. توجه به این نکته لزوم تجدید نظر در شیوه اداره مدرسه و برنامه های آن را به ما گوشزد می کند؛ بنابراین هر یک از ما ملزم به ارائه برنامه هایی جهت شاد کردن محیط مدرسه برای دانش آموزان هستیم تا شوق حضور در محیط شاد

مدرسه را در دانش آموزان ایجاد کنیم تا بدینوسیله به ارتقا سطح کیفی تعلیم و تربیت کمک نمایی اید در اولین نگاه احساس کنیم که انجام همه امور فوق در مدارس مستلزم پرداخت هزینه های سنگین باشد و مسلماً در مدارس دولتی چنین امکانی وجود ندارد لیکن با کمی تأمل به این نتیجه می رسیم که انجام بسیاری از این پیشنهادات فوق می تواند با درایت و مدیریت صحیح با حداقل بودجه و امکانات انجام شدنی باشد و به اشکال مختلف می توان شادابی و طراوت را به کودکان و نوجوانان این مرز و بوم هدیه دهیم و در نهایت جامعه شاد داشته باشیم که این خود باعث بروز و رشد استعدادها و خلاقیت ها در جوانان ما خواهد شد.

شاداب سازی و ایجاد روحیه شاد در دانش آموزان و جلوگیری از افسردگی آنها باعث می شود افرادی هدفمند و کار آمد در جامعه داشته باشیم در این میان عوامل متعددی دست به دست هم داده تا بتواند این هدف محقق شود. مهمترین عامل نقش خانواده است، تربیت فرزند از اوان زندگی و ایجاد نشاط او و پیوند میان خانواده و مدرسه و تعامل این دو در ایجاد هماهنگی با هم می تواند روشی مؤثر برای ایجاد شادابی در فرزند پیدا و اجرا شود.

- از دیگر عوامل مهم نماز است، نماز عاملی است مهار کننده روح انسان و باعث آرامش قلب و جلوگیری از اضطراب و افسردگی در شخص می شود، پس اجرای نماز جماعت و جلسات متعدد مربوط به نماز و اشاعه آن می تواند در شاداب سازی دانش آموزان مؤثر باشد. پس با این تفاسیل می توان گفت با شاداب سازی محیط کمک شایانی به شادابی فرزندان و رشد همه جانبه (اخلاقی، آموزشی و...) آنها می شود.

به عقیده بنده یکی از دلایل آن می تواند فضای بی روح و بی نشاط اغلب مدارس باشد. چنانکه در مقالات دیگر به این مورد اشاره شده است که نرخ شادی و خنده در مدارس ما بسیار پایین است. میزان شیوع خنده و توسعه فضای فرح بخش در آموزشگاه ها مورد بی مهری قرار گرفته است.

میرشاه جعفری (۱۳۸۱) با اشاره به افزایش پژوهش های مربوط به شادمانی از دهه ۱۹۶۰، سه جهت گیری اساسی را از آنها استخراج میکند. به این ترتیب که برخی از پژوهش ها به سنجش میزان شادمانی پرداخته اند. برخی دیگر، عوامل مؤثر بر شادمانی را مد نظر قرار داده اند و گروهی به ارزیابی شیوه های افزایش شادمانی پرداخته اند.

تحقیقات حاکی از آن است که عوامل مرتبط با شادی را میتوان به پنج دسته تقسیم کرد: وضعیت فیزیکی و کالبدی، سبک مدیریتی، معلمان، روابط در مدرسه و امکانات آموزشی.

فضای مدارس باید پرنشاط و فعال شوند. تحقق اهداف متعالی آموزش و پرورش و لزوم توجه به روحیات و ویژگی های نسل دانش آموز ایجاب می کند که اداره امور مدارس مبتنی بر افزایش قدرت تصمیم گیری، استقلال نسبی، انعطاف پذیری و روش های غیر متمرکز و مشارکت جویانه باشد تا بتواند فضای عمومی مدرسه را پویا پرنشاط و فعال نموده و توانمندی ها و خلاقیت های مدیران معلمان و دانش آموزان را به خوبی شکوفا و متجلی سازد.

حسام الدین معصومیان شرقی روانشناس و کارشناس اعتیاد در رابطه با طرحی که برای آگاه سازی دانش آموزان از اعتیاد و رای پیشگیری از اعتیاد دانش آموزان اجرا میشود در گفت وگو با جام جم اظهار کرده است که: «گنجاندن مباحثی چون مضرات و خطرات اعتیاد در کتب درسی نیز هیچ مشکلی را حل نمی کند اینها کارهای روبنایی است که چاره کار نیست. تا زمانیکه دانش آموزان ما از مدرسه گریزانند و با هر تعطیلی خوشحال می شوند اعتیاد هم می تواند وجود داشته باشد. لذا اگر بتوانیم محیط مدرسه را شادی آور کنیم آنوقت است که می توانیم یک جامعه آسوده از مواد را بوجود بیاوریم.

البته اکنون در برخی از مدارس مدیران به زیبا سازی فضای مدارس میپردازند. به رنگ دیوارها و پرده ها اهمیت میدهند. اعیاد و جشن های مذهبی برگزار می شود؛ اما مسئله اینجاست که آیا این اقدامات در همه مدارس ایران صورت گرفته است؟ آیا آموزش و پرورش در وضعیت موجود میتواند هزینه این اقدامات را برای کل مدارس پرداخت کند؟ آیا با نقاشی کردن دیوارهای مدارس و انتخاب رنگ ها مناسب برای دیوارها و... میتوان شادی را به مدرسه آورد؟ آیا باید به بهانه اینکه آموزش و پرورش بودجه ندارد برای ایجاد شادی هیچ اقدامی نکرد؟ اینک برخی از مدیران از موسیقی هایی در جشن ها برای شادسازی استفاده میکنند صحیح است؟ این موسیقی ها چه پیامدهایی دارد؟ آیا میتوان هر کاری را انجام داد تا دانش آموزان شاد باشند؟ معنای شادی چیست؟ چه دلایل دیگری برای شاد بودن در مدرسه وجود دارد؟

این سوالات در مقالات دیگر پاسخ داده میشوند. چراکه پاسخ آنها در اینجا نمینگنجد؛ اما در این کتاب به صورت مختصر به تعریف شادی و ضرورت آن در مدرسه پرداخته می

شود و سپس روش های ایجاد شادی بر اساس شرایط موجود ارائه میگردد و اینکه برای شاد بودن چه باید کرد.

یکی از موضوعات مهم که امروزه درباره آن بحث های بسیار شده است موضوع شاداب سازی مدارس است، حال ما در این کتاب به این شاخص و ویژگی یک مدرسه (شاداب بودن) آن می پردازیم.

www.ketab.ir